

Araştırma Makalesi • Research Article

OECD Ülkelerinde Gelir Dağılımının Belirleyenleri*

Determinants of Income Distribution in OECD Countries

Serdar Acun^{a,**}

^a Arş. Gör. Dr., Munzur Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, 62000, Tunceli/Türkiye.
ORCID: 0000-0001-7627-9894

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 16 Mayıs 2018
Düzeltilme tarihi: 24 Eylül 2018
Kabul tarihi: 02 Kasım 2018

Anahtar Kelimeler:

Gelir Dağılımı
Küreselleşme
Finansallaşma
Ücret

ÖZ

ABD emlak piyasasında başlayan daha sonra Avrupa'ya borç krizi olarak sirayet eden 2008 küresel krizi, gelir dağılımına ilişkin tartışmaları yeniden alevlendirmiştir. En üst %1'lik gelir grubuyla en alt %99'luk gelir grubu arasındaki artan farklılığın nedenleri ve eşitsizliğin nasıl çözüleceğine ilişkin konular tartışmaların genellikle merkezinde yer almıştır. Bu çalışmada amaç OECD ülkelerinde gelir dağılımını etkileyen faktörleri ortaya koymaktır. İlk başta OECD'de gelir dağılımını analiz eden çalışmalar ele alınmıştır. Daha sonra ise OECD ülkelerinde gini katsayısı, işgücüne katılım oranı, reel emek gelirlerindeki değişim, P80/P20 oranı gibi veriler yorumlanmıştır. Verilerin yorumlanmasından sonra OECD ülkelerinde gelir dağılımının yaş bağımlılık, finansallaşma, küreselleşme, sivil haklar ve emek gelirleri gibi faktörlerle nasıl bir etkileşim içinde olduğu panel veri analizi ile ekonometrik olarak ele alınmıştır. Analiz sonucunda yaş bağımlılık oranı, ekonomik küreselleşme ve finansallaşma gibi faktörlerin eşitsizliği artırdığı, emek gelirlerinin milli gelir içindeki payı ve sivil haklardaki artışın ise adaletli dağılıma olanak sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

ARTICLE INFO

Article history:

Received 16 May 2018
Received in revised form 24 September 2018
Accepted 02 November 2018

Keywords:

Income Distribution
Globalization
Financialization
Wage

ABSTRACT

The global economic crisis of 2008, which had begun in the US real estate market and then spread to Europe as a debt crisis, has rekindled the discussion of income distribution. The reasons that lie behind the increasing gap between the top 1 percent of income earners and the bottom 99 percent, and the issues of how this inequality to be solved have usually been at the center of the discussion. The purpose of this study is to identify factors affecting income distribution in OECD countries. In the first place, the researches that have analyzed income distribution within the OECD are taken. Data such as Gini coefficient, labor force participation rate, change in real labor income, P80/P20 ratio in OECD countries are interpreted thereafter. After the interpretation of the data, how income distribution in OECD countries interacts with factors such as age dependence, financialization, globalization, civil rights and labor income is discussed econometric approach with panel data analysis. The study concludes that while factors such as age dependency ratio, economic globalization, and financialization grow inequality, increasing labor income shares and civil rights enable fair distribution.

1. Giriş

2007-2008 yılları arasında ABD'de başlayan ve neredeyse tüm dünyaya yayılan krizle birçok ülke de sanayi üretimi daralmış, işsizlik artmış, dış ticaret gerilemiş ve milli gelirde düşüşler meydana gelmişti. Krizden etkilenen en alt kesim, kriz sonucunda kitlesel şekilde işsiz ve güvencesiz kalmış, gelirlerini kaybetmiştir. Orta sınıf ise ücret gelirleri dışında evlerini, arabalarını, emeklilik fonlarını kısacası

tasarruflarını kriz dönemiyle beraber kaybetmeye başlamıştır. En alt kesimin ve orta sınıfın hem gelirlerinde hem servetlerinde erimeler meydana gelirken dünyanın en zengin %1'i toplam küresel servetin neredeyse yarısını elinde bulundurmaktadır. Gelir dağılımının tepesinde yer alan %20'lik kesim krizin ilk yıllarında finansal varlıklarındaki değer kaybından dolayı gelir kaybına uğrarken bu kaybı kısa dönemde telafi etmiş, yükselen ve

* Bu çalışma, 2018 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen "Gelir ve Servet Dağılımının Belirleyenleri, Sonuçları: Türkiye Örneği" adlı Doktora tezinden türetilmiştir.

** Sorumlu yazar/Corresponding author.
e-posta: serdaracun@munzur.edu.tr

tarihi rekorlar kıran borsalarla birlikte finansal gelirleri kriz öncesi seviyelerinin üstüne bile çıkmıştır.

Diğer taraftan kriz dönemiyle birlikte işini kaybeden milyonlarca kişi kriz öncesi döneme göre daha kötü koşullarda ve daha düşük ücrete çalışmak zorunda kalmıştır. Nüfusun büyük çoğunluğunun geliri ve servetinde erime olurken en tepedekilerde kaybolma daha az olması hem gelir hem de servet dağılımını bozmuştur. Yaşanan bozulma adalet duygusunu zedelemiş ve sosyal patlamalara yol açmıştır. ABD’de Wall Street’i işgal etme eylemleri, Yunanistan’ın iflasın eşiğine gelmesi, Portekiz ve İspanya’da artan genç işsizliği sonucu ortaya çıkan eylemler bu bozulmanın sonucudur.

Dağılımda yaşanan bozulmanın sosyal, politik ve ekonomik sonuçları gelir ile servet dağılımını yeniden ve güçlü bir şekilde tartışmaya açmıştır. Dağılımı nelerin etkilediği, etkileyen faktörlerin nasıl sonuçlar ortaya çıkardığı, dağılımın nasıl daha adil olacağı bu tartışmaların merkezini oluşturmaktadır.

Yapılan bu çalışmada ekonomik küreselleşmenin, finansallaşmanın, sivil hakların, emek gelirlerinin milli gelir içindeki payı ve yaş bağımlılık oranı gibi faktörlerin gelir dağılımını nasıl etkilediği ele alınmıştır.

2. OECD ve Çeşitli Ülke Gruplarında Gelir Dağılımı Üzerine Literatür Taraması

İktisat yazınında ülke grupları ve gelir dağılımı üzerine yapılan çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalarda küreselleşme, işsizlik, sendikalaşma, ticaret, büyüme, yatırımlar, tüketim vb. değişkenlerin gelir dağılımına etkileri ele alınmıştır. Ülke grupları ve yıl verilerinin farklılığına göre sonuçlar değişiklik göstermektedir.

129 ülke verisini içeren çalışmada ortalama gelir ile finansal derinlik, ticaret, doğrudan yabancı yatırımlar, demokrasi ve hükümet harcamaları gibi değişkenler arasındaki ilişki ele alınmıştır. Hükümet harcamaları yoksullarda, demokrasi orta sınıfta, finansal derinlik zenginlerde gelir üzerinde diğerlerine göre daha olumlu etki yapmaktadır (Milanovic, 2005).

Spilimbergo vd.’nin (1999) yılında yaptığı çalışma 1965 ile 1992 yılları arasındaki 21 OECD ülkesi verisini kapsamaktadır. Çalışmada OLS kullanılarak gini katsayısı ile ticaret arasındaki ilişki incelenmiştir. Ticaret arttıkça gelir dağılımının iyileştiğine ilişkin sonuca ulaşılmıştır. Bertola’nın (2008) 14’ü OECD ülkesi olmak üzere 51 ülkeyi dahil ederek yaptığı çalışmada ise bağımlı değişken olarak gelir gini alınmış ve ticaret ile kamunun milli gelirdeki payı arasındaki ilişki irdelenmiştir. Ticaret dağılıma olumlu etki yaparken, hükümetin milli gelirdeki payının artması ise negatif yönlü bir etki ortaya çıkarmaktadır. Gourdon vd.’nin (2008) yaptığı çalışmada 22’si OECD üyesi ülke olmak üzere toplam 61 ülke ele alınmıştır. Ticaret ve enflasyon ile gelir dağılımı arasındaki ilişki irdelenmiş ve ticaretin gelir dağılımını düzeltici etkisi olduğu, enflasyondaki azalmanın da gelir dağılımı üzerinde olumlu etki bıraktığı ifade edilmiştir. 10 OECD ülkesi için yapılan bir diğer ise çalışmada hizmet ticaretinin uzun dönemde eşitsizliği artırdığı ifade edilerek mal ticaretinin de de hem uzun dönemde hem de kısa dönemde eşitsizliği artırdığı ifade edilerek uzun dönemde hizmetlerin etkisinin mal

ticaretinin etkisinden daha fazla olduğu vurgulanmıştır. Bunun nedeni olarak ise çalışma gelişmiş ülkelerin yüksek teknoloji ağırlıklı sektörlerinin daha gelişmiş olması ve yüksek öğrenim mezunu sayısının daha fazla olmasını göstermektedir (Cassette vd., 2012). Ticaret ile gelir dağılımı arasındaki ilişkiye dair yapılan çalışmalarda, sonuçlar ülkelerin merkez veya çevre ülke olması, ticarete konu olan mal ve hizmetin niteliği ile ülkeler arasındaki bağımlılık ilişkisine göre farklılık göstermektedir.

Heshmati’nin yaptığı küreselleşme ve gelir dağılımına ilişkin çalışma 60 ülkenin 1995-2000 yılları arasındaki verilerini kapsamaktadır. Çalışmada kullanılan 60 ülkenin 29’u OECD ülkesidir. Küreselleşme endeksi ile gelir dağılımı arasında negatif yönlü ilişki olduğuna yani küreselleşmenin gelir dağılımını bozduğuna dair bulgular elde edilmiştir (Heshmati, 2007). Dreher ve Gaston’un yaptığı çalışma ise 27’si OECD ülkesi olmak üzere 100 ülkeyi kapsamaktadır. Dreher ve Gaston’a (2008) göre OECD ülkelerinde küreselleşme gelir dağılımı üzerinde olumlu etki yapmaktadır. 2000 yılı verileriyle 22’si OECD ülkesi olmak üzere 64 ülke üzerinden yapılan başka bir analize göreyse küreselleşme ve eğitim gelir dağılımı üzerinde negatif yönlü etki yapmaktadır (Zhou vd., 2011). 20’si OECD ülkesi olmak üzere 39 ülke üzerinde yapılan araştırmaya göre artan ekonomik özgürlüklerin gelir elde etme fırsatlarını artırarak gelir eşitsizliğini derinleştirdiği, diğer yandan yoksullar için yeniden dağılım fırsatı da yaratarak eşitsizliği azaltıcı yönde bir etkiye yol açtığı sonucuna varılmıştır (Carter, 2007).

Mundell (1957) doğrudan yabancı yatırımların gelir eşitsizliğini azaltıcı etkisi olduğunu ifade etmiştir. Gelişmiş ülkelere gelişmekte olan ülkelere sermaye akışının emeğin verimliliğini, emek başına düşen sermaye miktarıyla beraber artacağını bununda nominal ve reel ücretlerde artışa neden olarak eşitsizliği azaltacağı ifade edilmiştir. Mundell’in tersine, bağımlılık okulu ise doğrudan yabancı yatırımların eşitsizliği artırdığını ileri sürmüşlerdir. Gelişmiş ülkelere gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelere sermaye akışındaki bağımlılık uzun dönemde ekonomik olarak çöküntü yaratacağı ileri sürülmüştür (Stringer, 2006). Gelişmekte olan ülkelerde yatırım yapanların ülke kaynaklarını kullanarak, kar ve zenginlikleri kendi ülkelerine transfer etmelerinin eşitsizliği artırıcı etkisi olduğu ifade edilmektedir (Faustino ve Vali, 2012). Başka bir çalışma ise doğrudan yabancı yatırımların, yoksulluğu ve ucuz işgücünü artırdığını, bu durumun da eşitsizlikte azalma değil artışa, neden olduğu sonucuna varılmıştır (Stringer, 2006). Beck vd. (2004) tarafından gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler üzerine yapılan analizde finansal gelişmişlikle, gelir eşitsizliği ve yoksulluk arasındaki ilişki irdelenmiştir. Finansallaşmayla birlikte milli gelirde artışın olduğunu ifade eden çalışmaya göre alt gelir grubunda yer alanların gelirlerindeki artış kişi başına düşen milli gelirdeki artıştan daha fazladır. Çalışma bu artışın gelir eşitsizliğini azalttığını ifade etmektedir. Ayrıca çalışma finansallaşmayla birlikte yoksulluğunda azaldığını ileri sürmektedir. Çalışmaya göre finansal gelişmeyle birlikte yoksullar üzerindeki kredi kısıtlamalarının azalmasının yoksulların krediye ulaşmasını kolaylaştırdığını, yaşanan kolaylığın eşitsizliği azalttığını ifade etmektedir. Diğer yandan sermayenin tahsisindeki iyileşmenin de büyümeyi artırarak yoksulluğu azalttığını belirtmektedir.

Figini ve Gorg (2006) doğrudan yabancı yatırımların gelir dağılımına olumsuz etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. IMF tarafından 2007 yılında yapılan çalışmada ise küreselleşme, doğrudan yabancı yatırımlar ve teknolojik ilerleme ile gelir dağılımı arasındaki ilişki irdelenmiştir. Çalışmaya göre teknoloji ve doğrudan yabancı yatırımların dağılım üzerinde düzenleyici etkisi olurken, küreselleşme ise azda olsa bozucu etki yaratmaktadır (IMF, 2007). Sekizi OECD ülkesi olmak üzere 16 ülke üzerinden yapılan analizdeyse gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde doğrudan yabancı yatırımların etkisi negatif yönlü iken, ticaret ise dağılım üzerinde pozitif yönlü etki yapmaktadır (Çelik ve Başdaş, 2010). 24 OECD ülkesi üzerine yapılan başka bir çalışmada ise küreselleşmenin doğrudan yabancı yatırımlarla eşitsizliği artırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Faustino ve Vali, 2012). Ayrıca enflasyon ve işsizliğin eşitsizliği artırıcı etkisi olduğu da çalışmada ortaya konmuştur Mahler'in (2004) 14 OECD ülkesini içeren çalışmasında ise gelir dağılımı ile sendikalaşma ve finansal açıklık arasındaki ilişki incelenmiş, finansal açıklığın gelir dağılımını bozduğu fakat sendikalaşma oranındaki artışın ise gelir dağılımını düzeltici etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Yabancı yatırımlar ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişki ülkelerin ekonomik durumuna, ticaret hacmine ve politik durumuna göre değişiklik göstermektedir. Özellikle küreselleşmeyle birlikte sermayenin hareketliliğinin giderek artması ülkelerin giderek daha fazla yabancı yatırımlarla karşılaşmasına neden olmaktadır. Doğrudan yabancı yatırımlar sanayileşmeyi hızlandırarak, emeğin pazarlık gücünü zayıflatarak ve emek ile sermaye arasındaki dağılımı sermaye lehine değiştirerek gelir eşitsizliğini etkilemektedir (Alderson ve Nielsen, 2002: 1284).

Gelir eşitsizliği ile ilgili yapılan çalışmalarda emek kurumları önemli yer tutmaktadır. OECD ülkeleriyle ilgili yapılan çalışmalarda da sendikalaşma, toplu sözleşme, asgari ücret gibi emek kurumları ile gelir dağılımı arasındaki ilişkiyi inceleyen çok fazla eser yazında yer almaktadır. Çalışmalarda gelir eşitsizliği ile ilgili analiz yapılırken gelirin en önemli kalemi olan ücret üzerinden yöntemler geliştirilmiştir.

Ücret eşitsizliği ile sendikalaşma oranı, ticaret ve sosyal harcamalar arasındaki etkiye bakılmıştır. 26 yıllık bir veri ile yapılan çalışmada ticaret kotaları küçük ülkelerde ücret eşitsizliğini iyileştirirken, gelişmiş ülkelerde ise bozucu etki yapmıştır. Sendikalaşmanın ücret eşitsizliğini azaltmada önemli bir yere sahip olduğuna ulaşılan çalışmada hükümetlerin yaptığı sosyal harcamaların etkisi ise görülmemiştir (Milanovic ve Squire, 2007). OECD ülkeleriyle ilgili yapılan diğer bir çalışmada ise eşitsizliğin arttığı ülkelerde emeğin pazarlık gücünde azalma olduğu gözlemlenmiştir. Diğer yandan artan işsizlik ve azalan kamu harcamaları da eşitsizliğin artmasında önemli rol oynamaktadır. Çalışma bu üç unsuru da dikkate alarak emeğin ve sermayenin değişen gücündeki dengesizliğin eşitsizliği artırıcı etki yaptığını ifade etmektedir (Weeks, 2005). OECD ülkelerinde 1978-2002 yıllarındaki gelir eşitsizliğini inceleyen çalışmada sendikaların dengeleyici rol oynadığı, hükümetinde transfer harcamalarıyla gelir dağılımını düzeltici etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Beramendi ve Cusack, 2009).

22 OECD ülkesinin 1979-2008 yılları arasındaki verilerini kapsayan çalışmaya göre teknolojik ilerleme ücret

eşitsizliğini azaltırken, kadınları işgücüne katılımı ve eğitim, ücret eşitsizliğini düzenleyici rol oynamaktadır. Çalışmada küreselleşme ile ücret eşitsizliği ilişkisi istatistiki olarak anlamsız çıkmıştır (OECD, 2011). 16 OECD ülkesi verilerinden yararlanılarak yapılan çalışmaya göre 1980'lerde ücretlerde yaşanan farklılığın en önemli nedeni istihdama ilişkin kurumlardaki değişimlerken, 1990'larda yaşanan farklılık ise az gelişmiş ülkelere yapılan ticaretle açıklanmaktadır (Golden ve Wallerstein, 2006). 16 OECD ülkesini kapsayan diğer bir çalışmada ise sendikalaşmanın, kadınların işgücüne katılımının, asgari ücretin ve kamu harcamalarının ücret eşitsizliğini azaltıcı etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca sendikalaşmanın dengeleyici etkisinin kadın ve erkek farklılığından etkilenmediği çalışmada elde edilen diğer bir bulgudur (Rueda ve Pontusson, 2000). Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından yapılan çalışmada 16 OECD ülkesi yer almıştır. Çalışmaya göre sendikalaşma ile toplu sözleşmenin gelir dağılımına etkisi anlamsız çıkarken; gelir dağılımına teknolojik ilerleme pozitif yönlü etki, eğitim ise negatif yönlü etki yapmaktadır (ILO, 2008).

16 OECD ülkesini kapsayan ve istihdam ile gelir dağılımını inceleyen çalışmaya göre işgücüne katılım arttıkça eşitsizlik azalmakta iken, işsizlikle eşitsizlik arasında ise ters yönlü ilişki mevcuttur. Diğer bir yandan sendikalaşma oranının artması ise eşitsizliği azaltıcı etki yapmaktadır (Checchi ve García-Peñalosa, 2008). García-Peñalosa'nın (2010) OECD ülkeleri için yaptıkları diğer bir çalışma da ise sendikalaşmanın eşitsizliğe iki yönden de etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Sendikali oranı arttıkça ücretlerle birlikte işverenin işçi çıkardığını bu yüzden işsizliğin arttığını bu durumun da eşitsizliği artırdığı sonucuna ulaşılan çalışma da sendikaların pazarlık gücüyle ücret farklılığını azaltarak eşitsizliği azalttığı yönünde bulgular yer almıştır.

Gelir ile emek kurumları arasındaki ilişkiye dair tartışmalarda ortaya çıkan genel kanı emek kurumlarının özellikle sendikaların ücretleri düzenleyerek eşitsizliği azalttığı yönündedir. Sendikali çalışanların pazarlık gücü ile birlik olma gücü ücretlerde olumlu etki yapmakta ve eşitsizliği azaltmaktadır. Diğer yandan sendikali çalışanların ücretlerindeki iyileşme sendikası çalışanlarında ücretlerini yukarı taşımakta dolayısıyla ücret eşitsizliğini azaltarak gelir adaletsizliğini geriletmektedir. Ancak 1980'li yıllarla birlikte sendikalaşma oranında yaşanan azalmalarla birlikte sendikali çalışanların pazarlık gücü zayıflamış ve gelir eşitsizliğini arttırmıştır. Diğer bir emek kurumu olan asgari ücret ise genellikle ücretleri belli bir seviyenin üstünde tutmakta ve ücret eşitsizliğinde makasın açılmasını engellemektedir.

Eğitim ile gelir eşitsizliğine dair tartışmalara göre ise artan eğitimle birlikte çalışanların niteliğinin artacağı, artan nitelikte beraber ücretlerin yukarı yönlü hareket edeceği ve gelir eşitsizliğinin ise azalacağı üzerine kuruludur. Fakat Wood (1995) özellikle nitelikli mal ticaretindeki artışla beraber vasıflı işgücüne olan talebin vasıfsız işgücüne göre daha fazla arttığını ve ücretlerde eşitsizliği artırdığını ifade etmiştir. Bu yaklaşım da vasıf kazanmanın en önemli unsuru olan eğitimin önemini ortaya koymaktadır. Ancak eğitime ulaşmada bireyler arasında eşitsizlik varsa bu durum eşitsizliği artırıcı etki yapacaktır. 18'i OECD ülkesi olmak üzere 49 ülke üzerinden yapılan çalışmada eğitim eşitsizliğindeki azalmanın gelir eşitsizliğini de azaltacağı

sonucuna ulaşılmıştır (De Gregorio ve Lee, 2002). 3'ü OECD ülkesi olmak üzere 20 ülkenin 1960-2003 yılları arasındaki verileriyle yüksek öğrenimle gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi inceleyen bir diğer çalışmaya göre yüksek öğrenim gelir eşitsizliğini artırmaktadır. Çalışma bunun nedeni olarak ilköğretim ve orta öğretimden yüksek öğrenime kayma olduğu, alt eğitim seviyelerine yönelik kamu transferinin azaldığını ifade etmektedir. Ayrıca üniversiteler arasında oluşan farklılığın artmasından kaynaklı yüksek öğretimin getirisinin farklılaşmasının da gelir eşitsizliğine neden olduğunu belirtmektedir (Carnoy, 2011).

3. OECD Ülkelerinde Bazı Göstergelerin Seyri

2007-2014 yılları arasında OECD ülkelerinde harcanabilir gelire göre gini katsayısının değişimleri Tablo 1'de yer almaktadır. 2007 yılında gelir dağılımının bozuk olduğu üç ülke Şili, Meksika ve Türkiye'dir. Gelir dağılımının adaletli olduğu üç ülke ise Slovenya, Danimarka ve Slovakya'dır. OECD ortalaması ise 2007 yılında 0,317'dir. 2008 yılında dünya genelinde yaşanan ekonomik kriz sonrası gini katsayılarında önemli değişiklikler yaşanmıştır. 2010 yılında en adaletli dağılımın olduğu ülke yine Slovenya'dır. Ancak Slovenya'nın gini katsayısı 2007 yılına göre artış göstermiştir. 2010 yılında Slovenya'yı Danimarka ve Norveç takip etmiştir. Danimarka'nın gini katsayısı 2007 yılına göre artarken Norveç'in ki azalmıştır. 2010'da en adaletsiz dağılıma sahip ülke yine Şili olmuştur. Şili'yi Meksika ve Türkiye izlemiştir. Bu üç ülkeden Şili ve Meksika'nın gini katsayısında azalma meydana gelirken Türkiye'nin gini katsayısı artmıştır. OECD ortalamasında 2010 yılında ise çok az azalma meydana gelerek 0,315 olmuştur. 2014 yılına gelindiğinde en adaletli ülke sıralaması değişerek İzlanda, Norveç ve Danimarka olmuştur. İzlanda 2007 yılında 0,289 gini katsayısına sahipken 2014 yılında İzlanda'nın gini katsayısı 0,244'e gerilemiştir. Dağılımın en bozuk olduğu ülke sıralaması da değişmiştir. Dağılımın en bozuk olduğu ülkeler Şili, Meksika ve ABD'dir. 2014 yılında OECD ülkeleri ortalama gini çok az artarak 0,318 olmuştur.

OECD ülkeleri içinde yer alan gelişmiş 7 ülke incelediğinde en adaletsiz dağılımın olduğu ülke ABD'dir. ABD'de 2007 yılında gini katsayısı 0,374 iken 2014 yılında bu oran 0,394'e çıkmıştır. İngiltere'de ise 2007 yılından 2014 yılına gini katsayısı azalarak 0,373'den 0,358'e gerilemiştir. Japonya ve Fransa'nın gini katsayıları 2007'den 2010'a artmış daha sonra 2014 yılında 2007 seviyelerine gerilemiştir. 2007 yılından 2014 yılına Almanya, Kanada ve İtalya'daki gini katsayılarında ise artış meydana gelmiştir.

ABD'nin gelir dağılımının diğer gelişmiş ülkelere göre daha kötü olmasının bir kısmını imalat sektöründe vasıfsız işçiyen talebin azalmasıyla açıklayabiliriz. Özellikle artan ticari serbestlikle beraber ABD imalat sanayi düşük katma değerli işlerin üretimini ülke dışına kaydırmış dolayısıyla vasıfsız işçiyen talepte azalmıştır. Azalan taleple birlikte vasıfsız işçilerin ücretlerinde aşağı yönlü hareket ortaya çıkmış ve ücretler arasındaki fark artmaya başlamıştır. Eşitsizliği artırıcı diğer bir unsurda artan teknolojik gelişmeyle beraber finansal araçların daha da şekillenmesidir. Özellikle finansal varlıklardaki farklılık, ücret geliri dışında gelir elde edenlerin elde ettikleri gelirleri çeşitlendirmiştir. Bu

çeşitlenmeyle beraber ücret ile diğer gelirler arasındaki fark artmıştır.

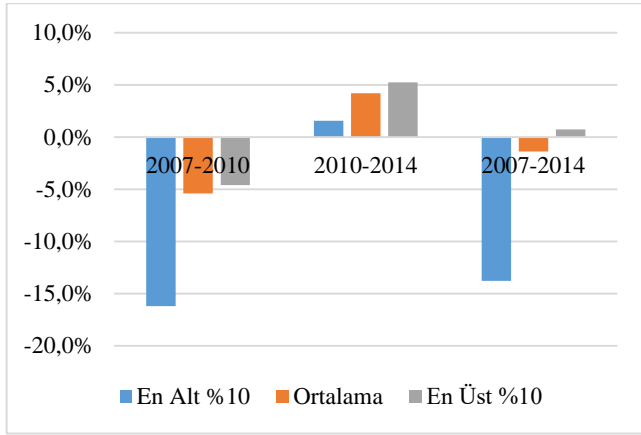
2008 ekonomik krizinden en fazla etkilenen ülkelerden Yunanistan ve İspanya'da gini katsayısı 2007'den 2014 yılına artarken, İzlanda ve Portekiz'de ise bu sürede azalmıştır. OECD ülkelerinde 2007'den 2014 yılına gini katsayısında oransal olarak en fazla artış %14 ile Estonya iken, oransal olarak en fazla azalış yaşanan ülke ise %16 ile İzlanda'dır.

Tablo 1. OECD Ülkelerinde Gini Katsayısı (2007-2014)

	2007	2010	2014
İzlanda	0.289	0.253	0.244
Norveç	0.250	0.249	0.252
Danimarka	0.244	0.250	0.254
Slovenya	0.240	0.246	0.255
Finlandiya	0.269	0.264	0.257
Çekya	0.257	0.262	0.262
Belçika	0.280	0.270	0.268
Slovakya	0.247	0.263	0.269
Avusturya	0.285	0.280	0.280
İsveç	0.259	0.269	0.281
Lüksemburg	0.279	0.272	0.281
Hollanda	0.298	0.283	0.283
Macaristan	0.271	0.277	0.288
Almanya	0.285	0.283	0.292
Fransa	0.295	0.305	0.294
İsviçre			0.295
Polonya	0.316	0.306	0.300
Güney Kore	0.312	0.310	0.302
İrlanda	0.305	0.300	0.309
Kanada	0.318	0.316	0.322
İtalya	0.313	0.323	0.325
Japonya	0.329	0.334	0.330
Yeni Zelanda	0.330	0.324	0.333
Avustralya	0.338	0.336	0.337
Portekiz	0.361	0.342	0.342
Yunanistan	0.330	0.337	0.343
İspanya	0.324	0.340	0.346
Litvanya	0.376	0.348	0.352
Birleşik Krallık	0.373	0.351	0.358
Estonya	0.316	0.326	0.361
İsrail	0.365	0.369	0.365
Türkiye	0.409	0.412	0.393
ABD	0.374	0.376	0.394
Meksika	0.450	0.442	0.459
Şili	0.480	0.476	0.465
OECD	0.317	0.315	0.318

Kaynak: OECD

Grafik 1. Reel Emek Gelirlerindeki Yıllık Ortalama Artış- OECD Ortalaması (2007-2014)

Kaynak: OECD

Grafik 1 reel emek gelirlerinin OECD ortalamasının 2007-2014 yıllarındaki değişimini göstermektedir. 2007-2010 yılları arasında, en alt ve en üst %10'luk grupların reel emek gelirleri ile ortalama emek gelirinin azaldığı görülmektedir. En alt %10'luk gruptaki azalış en üstteki gruba göre yaklaşık %10 daha fazladır. 2008 krizinin bu dönemde emek gelirleri üzerinde negatif etki yaptığı yukarıda yer alan grafikte net bir şekilde görülmektedir. 2010-2014 yılları arasında ise reel emek gelirlerinde üç grup içinde artış söz konusudur. Ancak en üstte yer alan grubun artışı daha fazladır. 2007-2014 arasına baktığımızda ise en alt %10'luk grubun reel olarak emek gelirinin azaldığı, ancak en üst %10 grubun reel emek gelirinin arttığı görülmektedir. Bu durum da gelir dağılımında bozulmaya neden olmaktadır.

Reel olarak emek gelirlerindeki azalışa ülke bazlı olarak incelediğimizde ise Estonya dikkati çekmektedir. Estonya, gini katsayısında olumsuz yönde en fazla değişim yaşadığı grafikte görülmektedir. 2007-2014 yılları arasında en alt %10'luk gelir grubunun Estonya'da emek gelirlerinde reel olarak %33'lük düşüş meydana gelirken en üst %10'luk grubun emek gelirleri reel olarak %23'lük artmıştır. En alt ve en üst %10'luk grup arasındaki emek gelirleri farkı 2007'den 2014'e Estonya'da bozulan gelir dağılımını büyük ölçüde açıklamaktadır. Diğer yandan Estonya'da değişen istihdam piyasası gelir dağılımında yaşanan olumsuzluğun bir kısmını da açıklamaktadır. Özellikle artan a tipik istihdam şekilleri Estonya'da ücret farklılıklarına neden olmuştur. Rejim değişikliği ile beraber kadın erkek eşitliğinde yaşanan bozulma istihdam piyasası içinde kadınlara yönelik ayrımcılığı artırmış ve ücretlerinin daha düşük seyretmesine neden olmuştur (Kosyokova vd., 2018).

Ekonomik kriz dönemlerinde hem en alt hem de en üst gelir grubunda yer alanlar ücret gelirlerinde düşüş yaşamaktadır. Bu düşüş gelir dağılımında kısmi bir iyileşme sağlamak veya uçurumun daha açılmasını engellemektedir. Kriz dönemlerinin son bulması ve yeniden toparlanma evresine girilmesiyle beraber ücret gelirlerinde de toparlanma başlamaktadır. Ancak en üst gelir grubundakilerin ücretlerindeki toparlanma daha hızlı olmakta ve gelir eşitsizliğini bozmaktadır.

Diğer yandan yaşanan ekonomik kriz dönemlerinde işsizlik artmaktadır. Özellikle kriz dönemlerinin başında vasıfsız işçilerin işine öncelikle son verilmektedir. Krizin devam etmesiyle beraber vasıflı işçilerde işten çıkarılabilmektedir.

Artan işsizlikle beraber iş gücü arz fazlası oluşmakta ve ücretlerde aşağı yönlü bir hareket gözlenmektedir. Krizin etkilerinin azalmasıyla birlikte vasıfsız işçiye göre daha az olan vasıflı işçiye talep oluşmakta ve vasıflı işçiler hem iş bulabilmekte hem de ücretlerinde artış meydana gelmektedir. Vasıfsız işçiye olan talep ise ancak krizin etkilerinin büyük ölçüde atılmasıyla ortaya çıkmaktadır. Bu durum vasıflı ve vasıfsız işçiler arasında ücret uçurumunu artırmakta ve gelir dağılımını da bozmaktadır.

4. Analizde Kullanılan Ekonometrik Yöntem ve Veri Seti

Çalışmanın bu kısmında çalışmada kullanılan ekonometrik yöntem olan panel veri analizi hakkında kısa bilgi verilecektir. Daha sonra ise panel veri analizinde kullanılan sabit ve rassal etkiler modelleri tartışılıp Hausman test istatistiği irdelenecektir. Daha sonra ise analizde kullanılan verinin nasıl derlendiği, hangi veri tabanlarının kullanıldığı hakkında bilgi verilecektir.

Ülke, birey, firma gibi birimlere ait yatay kesit verileri belli bir zaman diliminde bir araya getiren veri bileşimi panel veridir. Yatay kesit veri ve zaman serisinin birleşiminden oluşan panel verilere il olarak Zellner (1962), Balestra ve Nerlove (1966) ve Swamy (1970) çalışmalarında rastlanılmıştır. Veri toplamada değişen yöntemler, gelişen bilgisayar teknolojisi ve panel veriye uygun istatistiksel yöntemlerdeki ilerlemeler panel veri analizinin kullanılmasını artırmıştır (Balestra, 1992: 21).

Panel veri modelinin gösterimi, aşağıdaki gibidir:

$$Y_{it} = \beta_{1it} + \beta_{2it} X_{1it} + \beta_{3it} X_{2it} \dots \dots \dots \beta_{kit} + e_{it} \quad (1)$$

$$i = 1, \dots, N ; t = 1, \dots, T$$

Eşitlikte yer alan i birimleri, t ise zaman boyutunu ifade etmektedir. Y bağımlı değişkeni, X ise bağımsız değişkenleri ifade etmektedir. Eşitlikte her bağımsız değişkenin i ve t boyutu bulunmaktadır. e ise hata terimlerini ifade eden bir notasyondur.

Panel veri analizi yapmanın birçok avantajı ve kısıtlaması mevcuttur. Değişkenlerin birim ve zaman boyutuna sahip olması nedeniyle değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı görülmektedir. Veri setlerinin büyük olması karmaşık varsayımların testine kolaylık sağlamaktadır. Panel veri analizi birim farklılığından dolayı oluşan bireysel heterojenliği kontrol edebilme şansı vermektedir. Mikro ve Makro dinamik etkiler yatay kesit verilerle analiz edilmemekteyken, zaman serilerinde ise dinamik etkinin net bir şekilde ortaya konulmasında zorluklar mevcuttur. Panel veri ile zaman serisinin ve yatay kesit verinin dinamik etkideki dezavantajları ortadan kalkmaktadır.

Dezavantajlarına baktığımızda ise analiz için yapılan sınırlamalara panel veri cevap vermeyebilmektedir. Ayrıca ölçümden kaynaklı ortaya çıkan sorunlarda başka bir negatifliktir (Hsiao, 1985, 1995, 2001, 2007, 2014; Baltagi, 2001; Baltagi ve Song, 2006). Diğer bir kısıtlama ise hata payında oluşan sapmalardır. Panel Veri, yatay kesit ve zaman serilerine ait sapmaları içerdiği gibi oluşan veri setinin kendine ait sapmasını da içermektedir (Tatoğlu, 2013: 14).

Sabit etkiler modelinde gözlenmeyen birim etkilerin bağımsız değişkenlerle ilişkisinin olduğu varsayılmaktadır (Greene, 2003). Tesadüfi etkiler modelindeyse birim etki ile bağımsız değişkenler arasında ilişki yoktur; birimlerdeki ve zamandaki değişim hata teriminin bir parçası olarak ele alınmaktadır. Sabit etkilerle tesadüfi etkiler arasında tercih yaparken kullanılan istatistiki yöntemlerin başında Hausman testi gelmektedir. Bu testin sıfır hipotezi bağımsız değişkenlerle hata terimleri arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı, alternatif hipotez ise hata terimiyle bağımsız değişkenler arasında ilişkinin olduğudur (Greene, 2003). Sıfır hipotezi altında tutarlıysa sabit etkiler, alternatif hipotez altındaysa tesadüfi etkiler geçerlidir.

Çalışmanın analiz kısmında OECD ülkelerinde gelir eşitsizliğini etkileyen faktörler incelenecektir. Analiz için 1987-2014 yılı verileri kullanılmıştır. Bu yüzden OECD'ye dahil olan eski halk cumhuriyetleri veya SSCB'ne dahil olan bazı ülkelerden olan Çekya, Estonya, Macaristan, Polonya, Litvanya, Slovenya ve Slovakya analizde yer almamıştır. İzlanda ve Lüksemburg ise veri eksikliğinin çok olmasından dolayı analizden çıkarılmıştır. Analizde hem birim hem de zaman değişkeninin olması nedeniyle son dönemde eşitsizlik analizlerinde çok fazla kullanılan panel veri analizi kullanılacaktır.

Veriler Dünya Bankası WDI, IMF, KOF, Freedom House, SWIID ve Penn veri tabanından alınmıştır. Eşitsizlik ölçütü olarak Gini katsayısı kullanılmış olup Gini verileri Frederick Solt tarafından hazırlanan Standardize Edilmiş Dünya Gelir Eşitsizliği Veri (SWIID) tabanından alınmıştır. SWIID veri tabanında Gini 1 ile 100 arasında bir değer olarak yer almıştır. 1 adaletli dağılımı ifade ederken 100'e doğru gidildikçe gelir dağılımı daha eşitsiz olmaktadır. Küreselleşme ile ilgili veriler için KOF veri tabanı kullanılırken politik haklar ve bireysel özgürlükler verileri Freedom House'dan alınmıştır. İşsizlik oranı verileri için ILO veri tabanından yararlanılırken GDP varileri IMF'den alınmıştır. PENN veri tabanından ortalama eğitim yılı, ortalama yıllık çalışma saati ve emeğin milli gelirdeki verileri elde edilirken Dünya Bankası veri tabanından yaş bağımlılık oranı verileri alınmıştır.

5. Bulgular ve Yorumlar

Analizde başlangıçta 3 model içinde varsayımlara ilişkin testler yapılmış ve test sonuçlarına Tablo 2 ve 3'te yer verilmiştir. Başlangıçta modeller için birim ve zaman etkinin sınanması için testler yapılmıştır. Testler sonunda modellerde birim etki görülürken, zaman etkisine rastlanmamıştır. Daha sonra sabit ve tesadüfi etkiler modelleri arasında tercih yapabilmek için Hausman testi uygulanmış ve 3 modelde de sabit etkiler modelinin tercih edilmesine ilişkin sonuç elde edilmiştir. Sonra modeller kurulmuş ve varsayımlardan sapmalara ilişkin testler yapılmıştır. Test sonuçlarına göre modelde değişen varyans, otokorelasyon ve birimler arası korelasyon görülmüştür. Varsayımdan sapmalara ilişkin sorunları düzeltmek için Driscoll ve Kraay tahmincisi kullanılarak varsayımlardan sapma sorunu çözülmeye çalışılmıştır.

Tablo 2. Birim ve Zaman Etki ve Varsayım Testleri

	1	2	3
LR Test (Birim ve Zaman Etkisinin Birlikte Sınanması)	0.000	0.000	0.000
Birim Etkisinin Sınanması			
LR Test	0.000	0.000	0.000
Breusch and Pagan Lagrange Test	0.000	0.000	0.000
Score test	0.000	0.000	0.000
LR Test (Zaman Etkisinin Sınanması)	1.000	1.000	1.000
Hausman Model Belirleme Testi	0.002	0.002	0.000
Değiştirilmiş Wald Testi	0.000	0.000	0.000
Bhargava et al. Durbin-Watson Testi	0.138	0.077	0.018
Baltagi-Wu LBI Testi	0.303	0.232	0.238
Friedman	0.010	0.012	0.002
Pesaran	0.012	0.001	0.004

1. modelde gelir eşitsizliği ile GSYİH, ortalama eğitim süresi, yaş bağımlılık oranı, emek gelirlerinin milli gelir içindeki payı, yıllık ortalama çalışma süresi, sivil haklar ve ekonomik küreselleşme ile ilişkisi ele alınmıştır. Modele göre büyüme ile gelir eşitliği arasında pozitif yönlü ilişki vardır. Yani analizde kullanılan ülkeler için 1987-2014 yılları arasında büyüme gelir dağılımını bozucu etki yapmıştır. Ortalama eğitim süresi de analizde gelir eşitsizliğini artırmaktadır. Yaş bağımlılık yani çalışmayan 0-14 yaş ile 65+ yaşın çalışan nüfusa oranı da artıka gelir eşitsizliği artmaktadır. Emek gelirlerinin milli gelir içindeki payının artması ise gelir dağılımını daha adaletli olmasını sağlamaktadır. Ülkelerde çalışılan ortalama sürede gelir eşitsizliğini artırıcı etki yapmaktadır.

Sivil haklar olarak ifade edilen endeks; ifade ve inanç özgürlüğü, hukukun üstünlüğü, dernek, vakıf ve örgüt kurma hakkı ile kişisel özgürlüklerle ilgili 15 adet soruyu kapsamaktadır. Bu endeks 1 ile 7 arasında değer almakta 1 sivil hakların yüksek olduğu 7 ise en düşük seviyede olduğu ifade etmektedir. Analizde sivil haklarda yaşanan gerilemenin gelir eşitsizliğini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ekonomik küreselleşme ise finansal ve ticari faaliyetlerin ne kadar küresel ve dışa açık olduğunu ölçmek için KOF endeks tarafından türetilmiştir. Bu endekste 1 ile 100 arasında değer almaktadır. Endekste birden yüze gittikçe küreselleşme artmaktadır. Analiz sonuçlarına göre ise ekonomik küreselleşme artıka gelir dağılımını bozulmakta ve daha adaletsiz hale gelmektedir. Modelde işsizlik negatif yönlü çıkmış ancak istatistiki olarak anlamlı değildir.

İkinci modelde ise bağımsız değişkenler; GSYİH, ortalama eğitim süresi, yaş bağımlılık oranı, emek gelirlerinin milli gelir içindeki payı ve işsizlik oranıdır. Analizde ortalama eğitim süresi ve yaş bağımlılık oranı ile gelir eşitsizliği arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Analizde ortalama eğitim süresindeki artışın gelir eşitsizliğine etkisi yaş bağımlılık oranından daha fazladır. Emek gelirlerinin milli gelir içindeki payı ise gelir eşitsizliğini azaltıcı yönde etki etmektedir. İşsizlik oranı ve GSYİH ise analizde anlamsız çıkmıştır.

Üçüncü modelde bağımsız değişken olarak GSYİH, ortalama eğitim süresi, yaş bağımlılık oranı, emek gelirlerinin milli gelir içindeki payı, işsizlik oranı ve finansal küreselleşme kullanılmıştır. Burada kullanılan finansal küreselleşme verisi KOF veri tabanından alınmıştır. Finansallaşma verisi hazırlanırken Gwartyne vd. (2017),

Chinn ve Ito (2017) ve Jahan ve Wang (2017) tarafından hazırlanan endekslerden yararlanılmıştır. Analizde finansallaşmanın gelir eşitsizliğini arattığı sonucuna ulaşılmıştır. Analiz sonuçlarına göre finansallaşma endeksinde 1 puanlık artış gelir eşitsizliğini 0,012 puan artırmaktadır. 3. Modelde de ortalama eğitim süresi ve yaş bağımlılık oranı ile gelir eşitsizliği arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Bu modelde de emek gelirlerinin milli gelir içindeki payı gelir eşitsizliğini azaltıcı yönde etki etmektedir. GSYİH ve işsizlik oranları ise modelde anlamsız çıkmıştır.

Tablo 3. OECD ülkelerinde Gelir Dağılımı Analiz Sonuçları (Discoll Kray Standard Hatalar)

Bağımlı Değişken: Gini	1	2	3
Log gdp	1.02(0.372)**	0.16(0.420)	0.31(0.401)
HC	1.03(0.485)**	2.40(0.718)*	2.19(0.732)*
ADR	0.142(0.027)*	0.12(0.022)*	0.133(0.732)*
Labshare	-7.61(3.05)**	-7.86(3.67)**	-8.29 (3.90)**
Logavh	8.74(2.942)*		
Unemployment Rate	-0.017(0.028)	-0.018(0.031)	-0.019(0.029)
CL	0.866(0.125)*		
EG	0.060(0.014)*		
FG			0.012(0.005)**
Sabit	-20.11(12.27)	20.79(3.23)*	18.40(3.367)*
N	728	728	728
R ²	0.3128	0.1986	0.2052

*p=0,01 **p=0,05 ***p=0,1

6. Sonuç ve Öneriler

2007-2008 yıllarında ABD’de başlayan ve nerdeyse tüm dünyaya yayılan ekonomik krizle birlikte birçok ülkede sanayi üretimi daralmış, işsizlik artmış ve büyüme oranlarında ciddi dalgalanmalar yaşanmıştır. Yaşanan krizle birlikte gelir dağılımı tartışmaları yeniden alevlenmiştir.

OECD ülkelerine ilişkin yapılan çalışma gelir eşitsizliğinin üye ülkeler açısından yakıcı bir sorun olduğunu gözler önüne sermektedir. 2007 yılından 2014 yılına gelir dağılımı OECD genelinde az da olsa yükselmiştir. Şili, Meksika, Türkiye ve ABD OECD ülkeleri içinde gelir dağılımının en dengesiz olduğu ülkelerdir. 1987-2014 yılları arasında bazı OECD ülkelerinde gelir dağılımına etki eden faktörler panel verilerle analiz edilmiştir. Analiz sonucunda artan ekonomik ve finansal küreselleşmenin gelir dağılımını bozucu yönde etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. OECD ülkelerinde artan eğitilmiş nüfusunda gelir dağılımına negatif yönlü etkisi olduğu görülmüştür. Diğer yandan emek gelirlerinin toplam milli gelir içindeki payı artıkça gelirin daha adaletli dağıldığına dair sonuçlar elde edilmiştir. Sivil haklarda yaşanan artışın da dağılımı daha adaletli hale getirdiği analizde görülmüştür. Yapılan analizde büyümenin OECD ülkelerinde eşitsizliği tetiklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Özellikle finansallaşma ve küreselleşmeyle birlikte sermaye tüm dünyada hızlıca yatırım yapabilmekte herhangi bir tehlike karşısında gelişmekte olan ülkelere rahatlıkla dönebilmektedir. Ancak emeğin serbest dolaşımında ise ülkeler tarafından sert tedbirler alınmaktadır. Bu durum da finansal varlıklardaki toparlanmanın krizden sonra emek gelirlerinden daha hızlı olmasına neden olmuştur. Çalışanlar dünya genelinde artan işsizlikle beraber daha düşük ücretlere daha esnek koşullarda güvencesiz çalışmak zorunda kalmıştır. Dolayısıyla finansal gelirler

artarken emek gelirlerindeki gerileme gelir dağılımı daha da bozmuştur.

Kaynakça

- Alderson, A. S., & Nielsen, F. (2002). Globalization and the great U-turn: Income inequality trends in 16 OECD countries. *American Journal of Sociology*, 107(5), 1244-1299.
- Balestra, P., & Nerlove, M. (1966). Pooling cross section and time series data in the estimation of a dynamic model: The demand for natural gas. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 585-612.
- Baltagi, B. H., & Song, S. H. (2006). Unbalanced panel data: a survey. *Statistical Papers*, 47(4), 493-523.
- Beck, T., Demircuc-Kunt, A., Levine, R., 2004. Finance, Inequality, and Poverty: Cross-Country Evidence. *NBER Working Paper No. 10979*
- Beramendi, P., & Cusack, T. R. (2009). Diverse disparities: The politics and economics of wage, market, and disposable income inequalities. *Political Research Quarterly*. 62(2), 257-275.
- Bertola, G. (2008). Inequality, Globalization, and Financial Development. In: *Conference Paper Globalization and Inequality: Reflections on the Development of a Divided World*, European University Institute in Florence
- Carnoy, M. (2011). As higher education expands, is it contributing to greater inequality?. *National Institute Economic Review*, 215(1), R34-R47.
- Carter, J.R. (2007). An empirical note on economic freedom and income inequality. *Public Choice*, 130 (1-2), 163-177
- Cassette, A., Fleury, N., & Petit, S. (2012). Income inequalities and international trade in goods and services: short- and long-run evidence. *Int. Trade J.* 26 (3), 223-254
- Çelik, S., & Basdas, U. (2010). How does globalization affect income inequality? A panel data analysis. *Int. Adv.Econ. Res.* 16 (4), 358-370.
- Checchi, D., & García-Peñalosa, C. (2008). Labour market institutions and income inequality. *Economic Policy*, 23(56), 602-649.
- Checchi, D., & García-Peñalosa, C. (2010). Labour market institutions and the personal distribution of income in the OECD. *Economica*, 77(307), 413-450
- De Gregorio, J., Lee, J., 2002. Education and income inequality: new evidence from cross country data. *Rev. Income Wealth* 48 (3), 395-417
- Dreher, A., & Gaston, N. (2008). Has globalization increased inequality?. *Rev. Int. Econ*, 16 (3), 516-536.
- Dünya Bankası (2017). *World Database*. (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2017), <http://databank.worldbank.org/data/databases.aspx>
- Faustino, H., & Vali, C. (2012). The Effects of Globalisation on OECD Income Inequality: A Static and Dynamic

- Analysis. *School of Economics and Management Working Paper*, WP 12/2011/DE,Lisbon.
- Figini, P., & Gorg, H. (2006). Does foreign direct investment affect wage inequality? An empirical investigation. *University of Nottingham Research Paper*, (2006/29).
- Freedom House (2017). *Freedom House Database* (Erişim Tarihi: 15 Aralık 2017), <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2017>
- Golden, M., & Wallerstein, M. (2006). Domestic and International Causes for the Rise of Pay Inequality: Post Industrialism, Globalization and Labor Market Institutions. IRLE Working Papers. WP No: 2010 – 08. UCLA: Institute for Research on Labor and Employment.
- Gourdon, J., Maystre, N., & de Melo, J. (2008). Openness, inequality and poverty: endowments matter. *J. Int. Trade Econ. Dev.*, 17 (3), 343–378
- Greene, W. H. (2003). *Econometric analysis*. Pearson Education India.
- Heshmati, A. (2007). The relationship between income inequality, poverty and globalization. In *The Impact of Globalization on the World's Poor* (pp. 59-93). Palgrave Macmillan, London.
- Hsiao, C. (1985). Benefits and limitations of panel data. *Econometric Reviews*, 4(1), 121-174.
- Hsiao, C. (1995). Panel analysis for metric data. In *Handbook of statistical modeling for the social and behavioral sciences* (pp. 361-400). US: Springer.
- Hsiao, C. (2001). Economic Panel Data. In: N.J. Snelder and P.B. Bates (Ed.), *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*, Vol. 6, 4114–121. Oxford: Elsevier
- Hsiao, C. (2007). Panel data analysis—advantages and challenges. *Test*, 16(1), 1-22.
- Hsiao, C. (2014). *Analysis of panel data* (No. 54). Cambridge University Press
- ILO (2017). Statistics and databases. (Erişim: 9 Eylül 2017), <http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/lang-en/index.htm>
- ILO (2008). Labour institutions and inequality. In: *ILO, World of Work Report*, Volume October 2008. ILO. Geneva, pp. 71–114
- IMF (2007). Globalization and inequality. In: *World Economic Outlook*, Volume October 2007. IMF, Washington, pp. 31–65
- KOF Index (2018). KOF Globalisation Index. (Erişim: 3 Mart 2018), <https://www.kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html>
- Koskoyova, Y., Saar, E., & Dämmrich, J. (2018). Institutional Change and Gender Inequalities at Labour Market Entry: A Comparison of Estonia, Russia, and East and West Germany. *Studies of Transition States and Societies*, 9(2).
- Mahler, V. A. (2004). Economic globalization, domestic politics, and income inequality in the developed countries a cross-national study. *Comparative Political Studies*, 37(9), 1025-1053.
- Milanovic, B. (2005). Can we discern the effect of globalization on income distribution?. Evidence from household surveys. *World Bank Econ. Rev.* 191, 21–44.
- Milanovic, B., & Squire, I. (2007). Does tariff liberalization increase wage inequality. In: Harrison, A. (Ed.), *Globalization and Poverty*. Chicago University Press, Chicago, pp. 143–181.
- Mundell, R. A. (1957). International trade and factor mobility. *The American Economic Review*, 47(3), 321-335.
- OECD (2011). *Divided We Stand: Why Inequality Keeps Rising?*. Paris: OECD Publishing.
- PENN (2017). The Database. (Erişim: 10 Ekim 2017), <https://www.rug.nl/ggdc/productivity/pwt/>
- Rueda, D., & Pontusson, J. (2000). Wage inequality and varieties of capitalism. *World Politics*, 52(03), 350-383.
- Solt, F. (2009). Standardizing the world income inequality database. *Social Science Quarterly*, 90(2), 231-242.
- Spilimbergo, A., Londoño, J. L., & Székely, M. (1999). Income distribution, factor endowments, and trade openness. *Journal of Development Economics*, 59(1), 77-101.
- Stringer, J. M. (2006). Foreign direct investment and income inequality in developing countries: An exploration of the causal relationship using industry level FDI data. In: *annual meeting of the Midwest Political Science Association*, Retrieved May (Vol. 20, No. 2008, p. 140292_index).
- Swamy, P. A. (1970). Efficient inference in a random coefficient regression model. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 311-323.
- Tatoğlu Yerdelen, F. (2013). *İleri Panel Veri Analizi*. Beta Yayıncılık
- Tatoğlu Yerdelen, F. (2013). *Panel Veri Ekonometrisi*. Beta Yayıncılık
- Weeks, J. (2005). Inequality Trends in Some Developed OECD Countries, *DESA Working Paper*, No. 6, UN.
- Wood, A. (1995). *North-South trade, employment, and inequality: Changing fortunes in a skill-driven world*. Oxford University Press
- Zellner, A. (1962). An efficient method of estimating seemingly unrelated regressions and tests for aggregation bias. *Journal of the American Statistical Association*, 57(298), 348-368.
- Zhou, L., Biswas, B., Bowles, T., & Saunders, P. J. (2011). Impact of globalization on income distribution inequality in 60 countries. *Global Economy Journal*, 11(1), 1–16.

